

Ministerstwo Aktywów Państwowych

Sekretarz Stanu
Pełnomocnik Rządu do spraw transformacji
spółek energetycznych i górnictwa węglowego
Marek Wesoly
DGH.I.052.3.2023

IK: 828298
Warszawa, 19 lipca 2023 r.

**Pani
Justyna Pająk**

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na petycję z dnia 25 marca 2023 r. (data wpływu: 17 kwietnia 2023 r.) dotyczącą poszanowania praw zagwarantowanych przez Konstytucję w związku z działalnością wydobywczą prowadzoną przez Zakład Górniczy Janina w Libiążu (wchodzący w skład Tauron Wydobywanie S.A.), poniżej przedstawiam stosowne wyjaśnienia.

W Zakładzie Górniczym Janina obecnie prowadzona jest eksploatacja pokładu 207 na głębokości około 800 metrów dwiema ścianami, tj. ścianą nr 730 w partii B1 oraz ścianą nr 709 w partii K1. Wyżej wymienione ściany zlokalizowane są w północnej części miejscowości Żarki w rejonie Zagórcza Małego oraz Zagórcza Dużego. Pokład 207 w partii B1 oraz K1, na podstawie opinii ekspertów, został zaliczony do pierwszego (najniższego) stopnia zagrożenia tąpnięciami. Eksploatacja prowadzona jest zgodnie z Planem Ruchu na lata 2022 - 2024, zatwierdzonym przez Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach oraz „Kompleksowym projektem eksploatacji pokładów zagrożonych tąpnięciami na lata 2020 - 2025 dla robót górniczych w TAURON Wydobywanie S.A. Zakład Górniczy Janina” pozytywnie zaopiniowanym przez Komisję do spraw Zagrożeń w Zakładach Górniczych przy Wyższym Urzędzie Górniczym w Katowicach.

Należy wskazać, że w Zakładzie Górniczym Janina prowadzona jest ciągła rejestracja aktywności sejsmicznej górotworu przez kopalnianą stację geofizyki górniczej za pomocą aparatury seismologicznej typu System Obserwacji Seismologicznej produkcji Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach. Zakład Górniczy Janina prowadzi również rejestrację drgań gruntu za pomocą ośmiu powierzchniowych stanowisk pomiarowych aparatury seismometrycznej typu AMAX-GSI, z których trzy zainstalowane są na terenie gminy Babice w miejscowościach: Zagórze, Mętków oraz Babice. Maksymalne wartości przyspieszeń oraz prędkości drgań gruntu zarejestrowane na stanowiskach AMAX-GSI, zainstalowanych w gminie Babice, podczas eksploatacji przedmiotowych ścian tylko w jednym przypadku osiągnęły granice drugiego stopnia w siedmiostopniowej *Górnictwej Skali Intensywności Sejsmicznej* (dalej: GSIS-2017). Zgodnie z opisem skali GSIS-2017 drgania w drugim stopniu są całkowicie nieszkodliwe dla wszystkich elementów konstrukcyjnych obiektów budowlanych. Wstrząsy takie są jednak mocno odczuwalne przez mieszkańców i mogą powodować ich niepokój. Pozostałe wstrząsy wygenerowały niższe wartości przyspieszeń i prędkości drgań gruntu, mieszczące się w pierwszym oraz zerowym (najniższym) stopniu, co oznacza, że są one całkowicie nieszkodliwe dla wszystkich elementów konstrukcyjnych oraz niekonstrukcyjnych budynków, mogą być jednak odczuwalne przez mieszkańców.

Zgodnie z przedstawionym przez spółkę stanowiskiem, obecna ilość zainstalowanej aparatury seismometrycznej typu AMAX-GSI jest wystarczająca. Rozmieszczenie seismometrów jest zaplanowane w taki sposób aby objąć wszystkie kierunki rozchodzenia się fal sejsmicznych generowanych wstrząsami z obszaru górniczego ZG Janina. Zabudowa dodatkowych seismometrów w żaden sposób nie wpłynie na zmniejszenie występowania ww. zjawisk wobec tego jest niezasadna.

Po zaistniałych w listopadzie oraz grudniu wstrząsach o energii rzędu 10^7J oraz wstrząsu z dnia 24 grudnia 2022 r. o energii $E=1\cdot 10^8\text{J}$ zlokalizowanych w rejonie ściany nr 709, w wyniku kontroli przeprowadzonej przez pracowników Okręgowego Urzędu Górniczego w Katowicach, wydana została decyzja nakazująca między innymi ograniczenie dopuszczalnego dobowego postępu ściany 709 z przewidzianych w projekcie technicznym 8 m do początkowo 4,5 m, a następnie do 3,5 m, a także bezzwłoczne zintensyfikowanie aktywnej profilaktyki tąpniowej stosowanej w rejonie ściany 709 oraz rozszerzenie zakresu aktywnej profilaktyki tąpniowej o strzelania torpedujące wykonywane w stropie i spągu ściany 709, w celu ograniczenia możliwości występowania w tym rejonie wstrząsów górotworu o parametrach przekraczających wartości prognozowane.

Eksperci z jednostek naukowo-badawczych po wnikliwej analizie zaistniałych wstrząsów wysokoenergetycznych (rzędu od 10^7J) stwierdzili, że są to wstrząsy o genezie typowo uskokowej. Ściana nr 709 prowadzona jest wzdłuż uskoku o zrzucie $h=30\text{m}$ zlokalizowanego ok. 40m na północ od wyrobiska przyścianowego. Uskok ten systematycznie oddala się od pola ściany, co korzystnie wpłynie na zmniejszenie aktywności sejsmicznej w rejonie ściany nr 709.

W celu ograniczenia zagrożenia tąpniami wykonywane są strzelania torpedujące w rejonie ścian prowadzonych w pokładzie 207. W ich rezultacie warstwy piaskowców zalegające nad pokładem 207 ulegają spękaniu, co ogranicza możliwość kumulowania się w nich naprężeń i dzięki temu ulega zmniejszeniu energia występujących wstrząsów. Prowadzona profilaktyka w postaci strzelań torpedujących jest na bieżąco modyfikowana i dopasowywana do aktywności sejsmicznej w celu osiągnięcia jak najlepszego efektu ograniczania energii występujących wstrząsów. Opisana profilaktyka aktywna w postaci strzelań torpedujących należy do najbardziej efektywnych metod stosowanych w górnictwie polskim.

Należy również wskazać, że eksploatacja pokładu 207 jest na bieżąco monitorowana przez organy nadzoru górniczego. Po każdym wstrząsie wysokoenergetycznym, a także w każdym przypadku, gdy po zaistniałym wstrząsie miały miejsce zgłoszenia mieszkańców o odczuciach wstrząsu lub zaistniałej szkodzi, zawiadamiany jest Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach. Ponadto każdy wstrząs wysokoenergetyczny o energii od $E=10^5\text{J}$ jest weryfikowany przez Górnośląską Regionalną Sieć Sejsmologiczną Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach, której wskazania pokrywają się z wartościami określanymi przez Kopalnianą Stację Geofizyki Górniczej ZG Janina.

Maksymalna zarejestrowana w gminie Babice wartość przyspieszenia drgań gruntu (wynosząca 388 mm/s^2) jest ponad dwukrotnie mniejsza niż rejestrowane dotychczas przyspieszenia w miejscowościach Żarki i Libiąż. Natomiast fakt, że mieszkańcy gminy Libiąż mają do czynienia z tym zjawiskiem od 2011 r. powoduje, że nie wzbudza to u nich takich obaw i niepokojów społecznych jak w sąsiednich miejscowościach. W latach 2020 – 2021 w gminie Libiąż wielokrotnie rejestrowano znacznie wyższe wartości przyspieszeń drgań gruntu dochodzące do 986 mm/s^2 .

Pomimo rejestrowanych przyspieszeń drgań gruntu o takiej wartości nie doszło nigdy do uszkodzeń sieci gazowych, wodociągowych ani energetycznych. W ramach posiadanej ugody z Polską Spółką Gazownictwa zlecane są dodatkowe obchody sieci gazowej z częstotliwością 1 raz w tygodniu, w zakresie objętym wpływami bezpośrednimi eksploatacji. Natomiast po wstrząsie z dnia 24 grudnia 2022 r. Zakład Górniczy Janina dodatkowo zlecił obchody sieci gazowej w miejscowości Żarki i Zagórze. W trakcie monitoringu prowadzonego podczas eksploatacji ścian 733, 730 i 709 nie stwierdzono uszkodzeń sieci gazowej.

Zakład Górniczy Janina decyzją Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Katowicach został zobligowany do wykonania aktualizacji prognozy energii wstrząsów i przyspieszeń drgań gruntu generowanych eksploatacją górniczą (každorazowo po wstrząsie, który spowodował przekroczenie prognozy przyspieszeń drgań gruntu jest zobowiązany do wykonania aktualizacji takiej prognozy). Celem realizacji decyzji Zakład Górniczy Janina zlecił jednostce zewnętrznej wykonanie przedmiotowej prognozy. Na podstawie zaktualizowanego zasięgu izolinii przyspieszeń drgań gruntu określone zostaną rejony, w których będzie przeprowadzona inwentaryzacja budynków określająca ich odporność na wstrząsy. Na podstawie opracowanej przez Główny Instytut Górnictwa instrukcji nr 23 pt. „Zasady stosowania górniczej skali intensywności sejsmicznej GSIS-2017 do prognozy i oceny

skutków oddziaływania wstrząsów indukowanych eksploatacją na obiekty budowlane oraz klasyfikacji ich odporności dynamicznej” granicą nieszkodliwości drgań jest izolinia 300 mm/s², która również jest izolinią powyżej zasięgu której przeprowadza się inwentaryzację dynamiczną budynków.

Do oceny odporności obiektu budowlanego na wpływy eksploatacji górniczej zakłady górnicze stosują powszechnie tzw. metodę punktową oceny odporności, która w skali GSIS – 2017 została dostosowana do ustalenia odporności dynamicznej obiektu. Metoda ta polega na przypisaniu odpowiedniej liczby punktów każdej z siedmiu wyodrębnionych charakterystycznych cech budynku (np. wymiary rzutu budynku, kształt, bryły, jego konstrukcja). Zakwalifikowanie budynku do określonej kategorii odporności odbywa się na podstawie tablicy kwalifikacyjnej w zależności od sumarycznej liczby punktów. W wyniku tak przeprowadzonej inwentaryzacji każdy budynek, który znajdzie się w zasięgu wpływu projektowanej eksploatacji ma przypisaną odporność na wpływy statyczne i dynamiczne.

Z poważaniem

Marek Wesoły

sekretarz stanu

dokument podpisany elektronicznie

828298.2973785.2364289